

UZASADNIENIE

Pozwem datowanym na dzień 16 marca 2014 roku, powód M. M. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w P. w kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy, z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych w trakcie odbywania przez niego kary pozbawienia wolności w okresie od 19 grudnia 2013 roku do 26 lutego 2014 roku.

W uzasadnieniu pozwu, powód sformułował szereg zarzutów dotyczących szeroko rozumianych warunków bytowych panujących w pozwanej jednostce penitencjarnej, m.in. okoliczność przebywania w przeludnionej celi, zły stan techniczny cel (zagrzybienie ścian) i ich wyposażenia, które nierzadko zagraża bezpieczeństwu osadzonych (połamane i niekompletne podłogi, stare, śmierdzące materace i ręczniki, nierzadko wcześniej użytkowne przez osoby palące papierosy, połamane wzmocnienia łóżek, brak zabezpieczeń i drabinek przy łózkach), zbyt mało szafek, zwłaszcza w kąciu sanitarnym, nienajlepszy stan plastikowych naczyń, w których osadzonym są podawane posiłki, zły stan okien (zimą są nieszczelna, zaś latem powodują zaduch w celi), kiepskie, powodujące dyskomfort oświetlenie cel, słabe ogrzewanie cel w okresie zimowym, a także bardzo słaba wentylacja kącików sanitarnych, która w rezultacie powoduje przedostawanie się przykrych zapachów do celi mieszkalnej.

Powód podniósł również zarzuty dotyczące jakości świadczonych w placówce usług medycznych, braku świetlicy i zajęć kulturalno – oświatowych dla osadzonych, braku intymności, przy wykonywaniu codziennej higieny oraz przerwach w dostawie wody, podczas korzystania z łaźni.

Wskazał również na okoliczność lekceważącego traktowania osadzonych ze strony pracowników Zakładu Karnego w P. – podczas nocnych obchodów osadzeniu są budzeni przez funkcjonariuszy ostrym, jarzeniowym światłem, zaś podczas przeszukań, rzeczy osobiste osadzonych są porozrzucane i wymieszane z rzeczami innych osadzonych, oraz czyste z brudnymi. Nadto powód zarzucił brak reakcji ze strony administracji placówki, odnośnie zgłoszenia wybitej szyby w celi (pomimo zgłoszenia, szyba nie została wymieniona). Wskazał na uchybienie polegające na dostępie do zbyt małej ilości środków higieny osobistej i do dbania o higienę celi (płyn do naczyń otrzymywany jest raz na dwa miesiące, papier toaletowy i mydło udostępniane są raz na miesiąc).

/pozew - k. 3-6 /

Postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2014 r., Sąd Okręgowy w Łodzi uznał się za niewłaściwy do rozpoznania sprawy i przekazał ją do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku.

Od wydanego rozstrzygnięcia powód wniósł zażalenie, które Sąd Apelacyjny w Łodzi, jako sąd odwoławczy uwzględnił, wydając w dniu 19 września 2014 r., w sprawie o sygn. akt. I Acz 1222/14 rozstrzygnięcie w którym uchylił w/w postanowienie Sadu Okręgowego.

/postanowienie SO w Łodzi z dnia 24.04.2014 r., k.13; zażalenie, k. 30, uzupełnienie zażalenia, k. 49-50 ; postanowienie SA w Łodzi z dnia 19.09.2014 r., k.58 /

W odpowiedzi na pozew, pozwany Skarb Państwa – reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania według nom przepisanych.

Pozwany wskazał, iż wytoczone powództwo w jego ocenie nie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na brak zaistnienia przesłanek warunkujących jego odpowiedzialność w oparciu o art. 23 k.c. i 24 k.c. w zw. z art. 445 k.c. W szczególności pozwany zarzucił powodowi fakt nieudowodnienia okoliczności bezprawności działania strony pozwanej, szkody wynikającej z tego naruszenia, jak również związku przyczynowego pomiędzy szkodą, a działaniem lub zaniechaniem strony pozwanej.

Pozwany potwierdził okoliczność przebywania przez powoda w Zakładzie Karnym w P. w okresie od 19 grudnia 2013 roku, do 26 lutego 2014 r., wskazując jednocześnie, że w trakcie tego pobytu miał on zapewnioną normę powierzchniową (tj. minimum 3 m² na jednego osadzonego), zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Odnosząc się zaś do zarzutów powoda dotyczących warunków odbywania kary pozbawienia wolności, wskazał, iż M. M. miał zapewnione warunki pozostające w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa (co wyłącza bezprawność po stronie pozwanego), zaś sam fakt niezadowolenia powoda z obowiązujących regulacji nie może rodzić po stronie Skarbu Państwa odpowiedzialności.

Pozwany zauważył przy tym, że powód – w trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w P., miał zapewnioną opiekę medyczną adekwatną do potrzeb zdrowotnych ocenionych przez lekarzy, nadto - Powód w trakcie krótkiego okresu pobytu w tejże placówce był konsultowany przez chirurga, neurologa, stomatologa, pulmonologa oraz został zakwalifikowany do rehabilitacji. Korzystał również z konsultacji psychiatrycznej.

/odpowiedź na pozew, k. 69-71/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny,

Powód M. M. przebywał, jako osadzony, w Zakładzie Karnym w P. w okresie od 19 grudnia 2013 roku, do 26 lutego 2014 r.

/okoliczności bezsporne /

W czasie pobytu w pozwanym Zakładzie Karnym, powód przebywał w różnych celach, przy czym w poszczególnych okresach zakwaterowana była w nich następująca ilość osób:

- w okresie 19.12.13-15.01.14 r., powód przebywał w celi numer 622 o powierzchni 18,05 m² - ilość zakwaterowanych osób 6;
- w okresie 15 - 16.01.14 r., powód przebywał w celi numer 822 o powierzchni 12,22 m² - ilość zakwaterowanych osób 4;
- w okresie 16 - 21.01.14 r. powód przebywał w celi numer 104 o powierzchni 18,70 m², ilość zakwaterowanych osób 6;
- w okresie 21 - 29.01.14 r. powód przebywał w celi numer 119 o powierzchni 15,65 m², ilość zakwaterowanych osób 5;
- w okresie 29 - 31.01.14 r. powód przebywał w celi numer 119 o powierzchni 15,65 m², ilość zakwaterowanych osób 4;
- w okresie 31.01.14 - 12.02.14 r., powód przebywał w celi numer 119 o powierzchni 15,65 m², ilość zakwaterowanych osób 5;
- w okresie od 12 - 26.02.14 r., powód przebywał w celi numer 522 o powierzchni 16,26 m², ilość zakwaterowanych osób 5/.

/ wykaz cel, w których przebywał osadzony, sporządzony przez Młodsze Instruktor Działu Penitencjarnego ZK w P.. – k. 74/

Zakład (...) w P. w okresie pobytu powoda, zapewniał osadzonym środki higieny zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku, w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych w postaci: mydło toaletowe w ilości 100 gram w miesiącu; krem do golenia w ilości 1

tuba w miesiącu; nożyk do golenia w ilości 1 sztuka w miesiącu; proszek do prania w ilości 200 gram w miesiącu; szczoteczka do zębów w ilości 1 sztuka na 6 miesięcy; pasta do zębów, w zębów ilości 1 sztuka w miesiącu; papier toaletowy w ilości 1 rolka w miesiącu.

Ponadto osadzeni do utrzymania czystości w celi mieszkalnych otrzymywali zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora Zakładu Karnego w P. nr 101/2013 r. z dnia 27 czerwca 2013 r. następujące środki czystości; płyn do mycia naczyń w ilości 0.4 litra na 2 miesiące dla jednego osadzonego, płyn do mycia szyb w ilości 0.5 litra na 3 miesiące na celę mieszkalną. Płyn do dezynfekcji WC w ilości 1 litr na dwa miesiące na celę mieszkalną.

/ wyjaśnienie do skargi M. M., z dnia 9 marca 2015 r., k.87; rozdzielnik na wydanie środków higieny na miesiąc grudzień 2013, nr 12/13/Kh styczeń 2014 , 1/14/Kh, i luty 2014, 2/14/Kh, k. 89-91; rozdzielnik na wydanie środków czystości dla osadzonych na miesiąc grudzień 2013, 12/14/Kh; styczeń 2014, 1/14/Kh luty 2014, 2/14/Kh, k. 91v-93v ; zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 16 9 ; zeznania świadka Ł. P., protokół rozprawy z dnia 26.10.2015 r., k.190 /

Na rozdzielnikach na wydanie środków higieny osobistej oraz środków czystości w miesiącach od grudnia 2013 do lutego 2014 r. nie widnieje podpis powoda.

/zeznania powoda, protokół rozprawy z dnia 15.04.2016 r., 00:18:14, k.239/

Cele w pozwany zakładzie karnym były sukcesywnie odnawiane.

/ zeznania świadka Ł. P. , protokół rozprawy z dnia 26 .10.2015 r., k.188/

Cele, w których przebywał powód były zaopatrzone w kącik sanitarny. Osadzeni w celach nie mieli dostępu do ciepłej wody. Oświetlenie w celach było jarzeniowe, działało bez zarzutów. Cztery razy w ciągu nocy, podczas obchodu, funkcjonariusze zapalali w celach światła.

/zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 167 ; zeznania świadka Ł. P. , protokół rozprawy z dnia 26 .10.2015 r., k.189 /

Powód jest osobą niepalącą.

/zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 167 ; zeznania świadka Ł. P. , protokół rozprawy z dnia 26 .10.2015 r., k.189 ; zeznania powoda, protokół rozprawy z dnia 15.04.2016 r., 00:18:14, k.239 /

Naczynia, z których korzystają osadzeni są wykonane z plastyku. Naczynia są wielokrotnego użytku, zdarzało się, że niszczyły się pod wpływem wody.

/zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 167 zeznania świadka Ł. P., protokół rozprawy z dnia 26.10.2015 r., k.189 ; zeznania powoda, protokół rozprawy z dnia 15.04.2016 r., 00:18:14, k.239/

Osadzony mają do dyspozycji szafki, o wymiarach 50 cm wysokości i 60 cm szerokości. Na jednego osadzonego przypada pół szafki, jest to wystarczające. W kąciku sanitarnym, do dyspozycji osadzonych była tylko jedna półka.

/zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 167 zeznania świadka Ł. P. , protokół rozprawy z dnia 26 .10.2015 r., k.189/

Cele były wyposażone w łóżka piętrowe. Łóżka były poustawiane szeregowo. Ruch jednej osoby, powodował, że ruszał się cały rząd.

/zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 167 zeznania świadka Ł. P., protokół rozprawy z dnia 26.10.2015 r., k. 190 ; zeznania powoda, protokół rozprawy z dnia 15.04.2016 r., 00:10:04, k.238v/

W celach nie można rozwieszać prania na sznurach. Zakaz wprowadzono w związku z ucieczką jednego z osadzonych z Zakładu Karnego. Pranie można było rozwieszać na łózkach, albo na sznurach wzdłuż ściany. Osadzonym co 5-6 dni były wydawane suszarki, nadto do dyspozycji osadzonych była pralnia, przy czym Zakład Karny nie odpowiadał za pozostawione w niej rzeczy.

/zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 16 8 ; zeznania świadka Ł. P., protokół rozprawy z dnia 26.10.2015 r., k. 190/

Wymiana pościeli osadzonych miała miejsce raz na 2 tygodnie, zaś ręczników raz na tydzień.

/zeznania powoda, protokół rozprawy z dnia 15.04.2016 r., 00:05:56, k.238v/

Okna w celach mają wymiary 40 cm x 40 cm i są przysłonięte blendami. W okresie zimowym, w celi, w której przebywał powód stwierdzono uszkodzenie szyby: występowała dziura wielkości ziarnka grochu i pęknięcie w poprzek. Powód wówczas sypiał w odległości ok. 3 m od tego okna. Szyba została wymieniona po okresie 2-3 tygodni od zgłoszenia.

/zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 16 8 zeznania świadka Ł. P., protokół rozprawy z dnia 26.10.2015 r., k.190/

Kaloryfery w celach były sprawne. W celach było dość ciepło, mimo, że okna nie były zbyt szczelne.

/zeznania świadka Ł. P., protokół rozprawy z dnia 26.10.2015 r., k.190/

W listopadzie 2013 roku, w Zakładzie Karnym P., w budanach A, B i C, przeprowadzono okresową kontrolę przewodów kominowych: dymowych – spalinowych – wentylacyjnych. Sprawdzono stan techniczny i sprawność przewodów kominowych, wraz z urządzeniami mającymi bezpośredni związek z kominami. W każdym z budynków stwierdzono drożność przewodów kominowych wentylacyjno – dymowych, zaś ciągi kominowe uznano za technologicznie sprawne. W budynku B, celi nr 618 stwierdzono brak skutecznej wentylacji. Zalecono wykonanie wentylacji zastępczej.

/protokoły kontroli przewodów kominowych, nr 1729/2013, 1730/2013, 1731/2013, k. 87v-88v/

W Zakładzie Karnym w P. jest jedna łaźnia dla wszystkich osadzonych. Kąpiel odbywała się raz w tygodniu i trwała łącznie 7 minut. Na raz, pod natryski wchodziło 9-12 osób.

/zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 16 9 zeznania świadka Ł. P., protokół rozprawy z dnia 26.10.2015 r., k.190 ; zeznania powoda, protokół rozprawy z dnia 15.04.2016 r., 00:13:44, k.238v-239/

W trakcie pobytu w pozwanym zakładzie karnym, powód korzystał z wizyt u lekarzy: chirurga, neurologa, stomatologa, pulmonologa. Był również konsultowany psychiatrycznie – stwierdzono u niego zaburzenia adaptacyjne, zastosowano leczenie farmakologiczne.

Powód został również skierowany do Pracowni Fizjoterapii w Szpitalu Zakładu Karnego z uwagi na dolegliwości barku lewego – powód został zakwalifikowany do rehabilitacji w okresie od kwietnia do maja 2014 roku.

/notatka służbowa, k. 72/

Na poszczególnych oddziałach Zakładu Karnego w P. – były świetlice, w których przebywali osadzenia w trakcie przeszukania celi. Na terenie Zakładu Karnego w P., działała świetlica centralna. Na ogólnej świetlicy, co drugą niedzielę - odprawiane są Msze Święte. Można tam również zagrać w ping ponga.

/zeznania świadka P. M., protokół rozprawy z dnia 22.10.2015 r., k. 16 8 zeznania świadka Ł. P., protokół rozprawy z dnia 26.10.2015 r., k.190 /

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o złożone do akt sprawy dowody z dokumentów związanych z osadzeniem powoda w Zakładzie Karnym w P.. Nadto ustalając stan faktyczny sprawy Sąd oparł się częściowo na zeznaniach powoda oraz powołanych w sprawie świadków. Sąd uznał, iż zeznania powołanych w sprawie świadków co do zasady nie są ze sobą sprzeczne i wzajemnie się nie wykluczają w kwestiach najistotniejszych z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, z tym, że zeznania świadka P. M., jak również samego powoda, noszą znamiona subiektywnych ocen, formułowanych przez pryzmat osobistego stosunku do opisywanych okoliczności, wyznaczonego przez niezadowolenie z warunków bytowych panujących w miejscu, w którym osoby te przebywały wbrew swojej woli, a przez co, z natury rzeczy, odbiegających od oczekiwanych. Z powyższych względów, w tym zakresie, nie zasługują one na wiarę w konfrontacji z pozostałym materiałem dowodowym w postaci dowodów z dokumentów, jak również z zeznań świadka Ł. P., które Sąd uznał za wiarygodne i rzetelne (zważywszy także na okoliczność, że świadek przebywał w jednej celi z powodem), w związku z czym posiada rozległą wiedzę w zakresie warunków panujących w celach i pozwanym zakładzie penitencjarnym).

Za niewiarygodne Sąd uznał zeznania powoda w zakresie dotyczącym złych warunków bytowych panujących w celach, w tym braku odpowiedniej wentylacji, niskich temperatur w pomieszczeniach, jak również braku odpowiedniej opieki medycznej, czy też złego stanu wyposażenia, jak również zbyt małej ilości środków higieny osobistej i do dbania o higienę celi – przekazywanych do dyspozycji osadzonych. Twierdzenia te, jako gołosłowne, nie mogą stanowić podstawy dokonania ustaleń faktycznych.

Sąd pominął w swoich rozważaniach złożoną do akt sprawy dokumentację medyczną powoda, gdyż obejmuje ona dolegliwości, rozpoznane w 2015 r., a więc w okresie nieobjętym żądaniem pozwu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo, jako bezzasadne, podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie powód wystąpił o zadośćuczynienie za naruszenie jego dóbr osobistych.

Podstawą prawną roszczenia powoda jest m.in. art. 417 k.c. Zgodnie z tym przepisem za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa. Przepis powyższy przyjmuje, że jedynymi przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa są: wykonywanie władzy publicznej niezgodnie z prawem oraz powstała z tego powodu szkoda. Na gruncie art. 417 k.c. należy przyjmować, że odpowiedzialność Skarbu Państwa ma miejsce wówczas, gdy wykonującemu władzę publiczną – bez względu na sposób i formę działania – można postawić zarzut działania z naruszeniem prawa. Przepis powyższy dotyczy wszelkich czynności (działania i zaniechania) związanych z wykonywaniem imperium, a więc zarówno czynności faktycznych, jak i indywidualnych rozstrzygnięć podejmowanych przy zachowaniu określonej procedury. Nie ulega przy tym wątpliwości, że do sfery imperium państwa należy stosowanie środków przymusu związanych ze stosowaniem środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, czy z wykonywaniem kary pozbawienia wolności.

Niezgodność z prawem na gruncie art. 417 k.c. oznacza „zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00). Chodzi tu o niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a także dorobkiem prawnym Wspólnoty Europejskiej i prawem stanowionym przez Unię Europejską.

Drugą przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417 k.c. jest szkoda w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., czyli obejmująca straty oraz utracone korzyści, które poszkodowany mógł osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Pojęcie szkody powinno być rozumiane w sposób przyjęty na gruncie prawa cywilnego, jako tej gałęzi prawa, w której usytuowane są przepisy konkretyzujące mechanizm funkcjonowania odpowiedzialności odszkodowawczej. Należy w konsekwencji przyjąć, że chodzi tu o każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach danego podmiotu, zarówno o

charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym. Nie można zatem wykluczyć odpowiedzialności władzy publicznej z tytułu naruszenia dóbr osobistych obywatela, w tym także możliwości podniesienia przez pokrzywdzonego roszczeń z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę niemajątkową. Przez szkodę rozumie się nie tylko szkodę majątkową, ale także i szkodę niematerialną (uszczerbek niematerialny), jednakże Sąd podkreśla, że obowiązek wynagrodzenia (zadośćuczynienia) krzywdy powstaje tylko wtedy, kiedy przewiduje to wyraźnie przepis szczególny. Poszkodowany może zatem żądać zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w przypadkach wskazanych w ustawie.

Roszczenia o zadośćuczynienie w niniejszej sprawie rozpatrywać należy w oparciu o art. 448 k.c. Powód nie wskazywał bowiem na żadne zdarzenia, które uzasadniałyby zastosowanie art. 445 k.c.

Nie ulega wątpliwości, że dobra osobiste, których ochrony domaga się powód, mają charakter uniwersalny i podlegają ochronie prawnej na podstawie art. 38 Konstytucji i art. 23 k.c.

Zgodnie z art. 24 k.c., na zasadach przewidzianych w kodeksie, pokrzywdzony może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na cel społeczny. Zasady przyznawania przez Sąd zadośćuczynienia regulują art. 445 k.c. i 448 k.c.

Treść art. 23 k.c. wskazuje na to, że dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego i to niezależnie od ochrony przewidzianej przez inne przepisy. W przepisie tym zawarto otwarty katalog chronionych dóbr osobistych, do których niewątpliwie należą również godność i prawo do intymności oraz humanitarnego traktowania w warunkach pozbawienia wolności. Przy czym ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być dokonana według miary indywidualnej wrażliwości osoby, która czuje się dotknięta zachowaniem innej osoby, ale musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych (tak też S.A. w Łodzi w wyroku z dnia 28 sierpnia 1996, I ACr 341/96, OSA nr 7-8 z 1997 r., poz. 43). Liczy się więc społeczny odbiór danego zachowania, oceniany według kryteriów właściwych dla ludzi rozsądnych i uczciwych. Ocena, czy dobro osobiste człowieka zostało zagrożone lub naruszone, wymaga zastosowania kryteriów o charakterze obiektywnym. Nie ma tu bowiem znaczenia subiektywna reakcja i odczucia pokrzywdzonego, lecz istotny jest odbiór danego zachowania przez osoby trzecie i reakcja opinii publicznej (tak SN w wyroku z 26 października 2001 r., V CKN 195/01, LEX nr 53107).

Nie każde naruszenie dobra osobistego daje jednak prawo do skorzystania z ochrony prawa cywilnego. W myśl bowiem art. 24 k.c. ochrona taka przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem dobra osobistego. Bezprawne jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Omawiany przepis wprowadził ponadto domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego. Każde więc naruszenie kwalifikowane jest jako bezprawne. Skutkuje to przerzuceniem ciężaru wykazania przyczyn, dla których nastąpiło naruszenie, na sprawcę i to jego obciąża ryzyko nie wyjaśnienia wszystkich okoliczności. Dlatego w procesie o ochronę dóbr osobistych, pozwany ma obowiązek wykazać, że jego działanie nie było bezprawne. Okolicznościami kontratypowymi, wyłączającymi bezprawność, są np.: zgoda poszkodowanego, działanie w ramach obowiązku prawnego, wykonywanie własnego prawa podmiotowego, obrony koniecznej, czy wreszcie działanie podjęte w obronie uzasadnionego interesu społecznego lub prywatnego.

W przypadku bezprawnego naruszenia dobra osobistego, art. 24 k.c. pozwala osobie, której dobro osobiste zostało naruszone, żądać, aby sprawca naruszenia dopełnił czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, a w szczególności złożył oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach określonych w kodeksie cywilnym, może również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny.

W przedmiotowej sprawie dobrem osobistym naruszonym działaniem Administracji Zakładu Karnego w P. była, jak wynika z zarzutów pozwu, godność powoda.

Zgodnie z treścią art. 30 Konstytucji przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Ograniczenia w zakresie korzystania

z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanowione tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Doniosłe znaczenie dla ochrony dóbr osobistych ma także konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) zawierająca katalog praw i wolności przysługujących każdemu człowiekowi. Natomiast w myśl postanowień Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, przyjętej w Nicei, godność ludzka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona. Każdy ma prawo do poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej.

O nakazie humanitarnego traktowania więźniów stanowi również art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167), zgodnie z którym każda osoba pozbawiona wolności ma być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem jej przyrodzonej godności. Standardy traktowania więźniów wyznaczone są również przez Wzorcowe Reguły Minimalne Postępowania z Więźniami, przyjęte w Genewie w 1955 r. oraz Europejskie Reguły Więzienne, przyjęte przez Radę Europy w 2006r.

Na gruncie prawa polskiego sytuacja prawna osób pozbawionych wolności uregulowana jest w sposób ogólny w ustawie z dnia 6 czerwca 1997r. „Kodeks karny wykonawczy” (Dz.U. Nr 90 z 1997 r., poz. 557 z późn. zm.).

Ustawodawca, wśród naczelných zasad k.k.w., wymienił, w art. 4, zasadę humanitaryzmu, która zakłada, że kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego. Skazany zachowuje także prawa i wolności obywatelskie. Ich ograniczenie może wynikać jedynie z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia.

W myśl art. 5 k.k.w. skazany jest podmiotem określonych w kodeksie praw i obowiązków. Katalog praw skazanych wyliczony jest w art. 102 k.k.w., gdzie w pkt 1 mowa jest o tym, że skazany ma prawo do: odpowiedniego, ze względu na zachowanie zdrowia, wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny.

Warunki bytowe osadzonego w zakładzie karnym bądź areszcie śledczym określa m.in. art. 110 k.k.w. zgodnie z którym skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej (§ 1). Powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy (§2).

Realizacja spoczywających na administracji Zakładu Karnego obowiązków w zakresie organizowania miejsc, w których przebywają osoby pozbawione wolności należy do działań władczych państwa i mieści się w pojęciu wykonywania zadań z zakresu władzy publicznej. A zatem ocena, czy obowiązki te zostały zrealizowane, winna być dokonana z uwzględnieniem uprawnień skazanego, szczególnie uregulowanych w przepisach art. 102 - 120 i w innych przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.) a także z uwzględnieniem treści przepisów wykonawczych rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. 2003 Nr 152, poz. 1493), rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. 2003 Nr 186, poz. 1820), rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 kwietnia 2006 r. w sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów (Dz.U. 2006 Nr 65, poz. 459).

Udzielenie powodowi cywilnoprawnej ochrony wymagało zatem ustalenia, że zachowania administracji pozwanego Zakładu Karnego godziły w jego dobra osobiste w rozumieniu art. 24 § 1 k.c. Z mocy art. 6 k.c. na powódzie ciążył

zatem dowód wskazania konkretnych uchybień w postaci zaniechania podjęcia działań zapewniających mu realizację jego uprawnień w zakresie warunków bytowych wynikających ze wskazanych powyżej przepisów, naruszających sferę jego dóbr osobistych. Pozwanego obciążał zaś obowiązek udowodnienia, że działał zgodnie z prawem i nie naruszył dobra osobistego powoda (art. 6 k.c. w związku z art. 24 k.c.).

Zdaniem Sądu, zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy, pozwalał na ustalenie, że pozwany zapewnił powodowi w pełni zgodne z prawem warunki odbywania izolacji penitencjarnej, zaś podnoszone w pozwie, różnego rodzaju ograniczenia – mieściły się w nakreślonych przez ustawodawcę ramach dozwolonego działania władzy publicznej.

Przechodząc do analizy zarzutów sformułowanych przez powoda i mających świadczyć o naruszeniu jego dobra osobistego przez pozwanego, podnieść należy, iż skierowane są one w głównej mierze na następujące aspekty: przeludnienie celi, w których powód przebywał, złe warunki bytowe panujące w pozwanym Zakładzie Karnym (w złożonym pozwie, powód skarżył się ograniczoną wentylacją celach, a to z powodu nieoczyszczania kominów wentylacyjnych, jak również na niską temperaturę, z powodu zapowietrzenia kaloryferów, kiepskie oświetlenie męczące wzrok, zbyt małą liczbę szafek i półek w celach, brak intymności, przepełnienia w łaźni, ograniczenia w dostawie wody, zaduch, wilgoć, brud i nieprzyjemny, przykry zapach w celach, zagrzybienie ścian, zły stan wyposażenia kwaterunkowego oraz naczyń do spożywania posiłku, przepełnienia w łaźni, niezagwarantowanie osadzonym dostępu do świetlicy oraz zajęć kulturalno – oświatowych. Powód podniósł również zarzuty dotyczące funkcjonowania służby medycznej, oraz lekceważącego traktowania osadzonych przez pracowników Zakładu Karnego (brak szybkiej reakcji na zgłoszone usterki, zbyt mała ilość wydzielanych środków czystości oraz higieny osobistej; brak poszanowania dla rzeczy osobistych skazanych, oraz dla ich samych).

Jak Sąd wcześniej zauważył, zgodnie z treścią art. 110 § 2 k.k.w, powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, powinna wynosić nie mniej niż 3 m². Celi w których przebywał powód w Zakładzie Karnym w P., posiadały różne powierzchnie: 12,22 m² (wówczas 4 osoby w celi), 15,65 m² (maksymalnie 5 zakwaterowanych osób); 16,26 m² (5 osób zakwaterowanych); 18,05 m² (6 osób zakwaterowanych); 18,70 m² (6 osób w celi).

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że wbrew stanowisku powoda w celach, w których przebywał nie doszło do przekroczenia ustalonych prawem norm powierzchni przypadającej na jednego osadzonego. Zarzut przeludnienia nie znalazł zatem potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Analizując pozostałe zarzuty powoda, warto poczynić ogólną uwagę, iż dla stwierdzenia naruszenia dobra osobistego należy w każdym wypadku ustalić, czy cierpienia i upokorzenia wynikające z pobytu w zakładzie karnym związane z legalną formą karania, przekraczają poziom związany z samym uwięzieniem, czy są zgodne z rozsądnymi w sytuacji uwięzienia potrzebami, a ich intensywność nie przekracza nieuniknionego poziomu cierpienia nieodłącznie związanego z pozbawieniem wolności. Nie może umknąć z pola widzenia okoliczność, że nałożona przez organy wymiaru sprawiedliwości sankcyjna izolacja, z uwagi na jej charakter, niesie ze sobą w sposób immanentny wiele dolegliwości wyrażających się nie tylko w pozbawieniu możliwości swobody i w dużej mierze intymności, a to z powodu konieczności przebywania i wykonywania czynności życia codziennego w ściśle określonych, niekiedy niekomfortowych warunkach.

W ocenie Sądu, intensywność oddziaływania penitencjarnego, w związku z faktem przebywania powoda w nałożonej przez organy wymiaru sprawiedliwości izolacji nie przekraczała nieuniknionego poziomu niedogodności – związanych z faktem ponoszenia kary.

Odnosząc się zatem do zarzutów powoda dotyczących braku należytego utrzymania cel mieszkalnych i sprzętu kwatermistrzowskiego, braku możliwości utrzymania właściwej higieny osobistej, oraz braku intymności Sąd uznając je za nieudowodnione, nie uwzględnił ich.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego – cele, w których przebywał powód były wyposażone w regulaminowy sprzęt kwaterekowy (w celi, oprócz łóżek znajdował się stolik, szafki) z węzłem sanitarnym, co odpowiada założeniom zawartym w treści załącznika nr 3 do Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych – obowiązującego na dzień przebywania M. M. w Zakładzie Karnym w P., a więc według Sądu warunki panujące w celi odpowiadały wymaganiom prawnym.

Powód w żadnym wypadku, pomimo przysługującej mu inicjatywy dowodowej – nie wykazał, ażeby po stronie pozwanej placówki penitencjarnej – występowały uchybienia w zakresie stanu oraz warunków sanitarnych cel mieszkalnych. Nie udowodnił również, że jakość sprzętów stwarzała zagrożenie dla jego życia i zdrowia.

Powód zarzucił stronie pozwanej – uchybienia w zakresie dbałości o czystość i higienę pościeli, kocy i ręczników, oddawanych do dyspozycji osadzonych. Wskazywał, że nierzadko, nawet po wymianie, są one stęchłe i wydają z siebie nieprzyjemną woń. Twierdzenia w tym zakresie pozostały jednak gołosłowne. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika bynajmniej, jakoby ze strony pozwanej placówki zachodziły uchybienia w zakresie czystości, udostępnianych osadzonym tekstyliów. Wręcz przeciwnie – z treści zeznań świadka Ł. P. wynika, że pościel i ręczniki były sukcesywnie wymieniane – w regularnych – niedługich odstępach czasu: ręczniki co tydzień, pościel co dwa tygodnie. Częstotliwość wymiany wyposażenia mającego bezpośredni kontakt ze skórą człowieka, daje podstawy do twierdzenia – że placówka penitencjarna – nie uchybiła podstawowym wymogom zachowania higieny. Zarzucane zaś przez powoda – uchybienia w zakresie jakości czyszczenia i odświeżania pościeli i ręczników, jako nieudowodnione – nie znajdują uzasadnienia.

Powód zarzucił również stronie pozwanej, że sposób zabudowy kąpoków sanitarnych, w rezultacie powodował przedostawanie się do celi mieszkalnej przykrych zapachów, co czyniło pobyt w celi niekomfortowym. Sąd pragnie w tym miejscu zauważyć, że przyjęte rozwiązania architektoniczne, muszą (z uwagi na szczególnie charakter placówki jaką jest Zakład Karny) godzić ze sobą dwa, istotne z punktu widzenia izolacji penitencjarnej aspekty: konieczność zagwarantowania osadzonym możliwości wykonywania przez nich czynności higienicznych oraz zapewnienie standardów bezpieczeństwa. Kąpoki sanitarne w celach, w okresie objętym pozwem, były oddzielone od obszaru mieszkalnego. Zabudowa taka zapewniała tym samym wystarczający poziom intymności, pozostający w korelacji z charakterem pozwanej placówki. Tym samym trudno uznać, że zachowanie pozwanego – zważywszy na w/w aspekty wykraczały poza zakres dozwolonego działania władzy publicznej.

Nadto należy zauważyć, że twierdzenia powoda, stosownie do których – takie rozwiązanie czyniło uciążliwym codzienne funkcjonowanie współosadzonych – nie znalazło potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

To samo dotyczy zarzutów dotyczących wysokiej bądź niskiej temperatury utrzymującej się w celach mieszkalnych oraz nieprawidłowości z zakresie cyrkulacji powietrza.

Wyniki postępowania dowodowego co do zasady nie wykazały występowania nieprawidłowości w zakresie działania przewodów kominowych w pozwanej placówce. Co prawda wyniki kontroli zasygnalizowały wystąpienie uchybienia, w jednej z cel mieszkalnych – jednakże nie była to żadna z cel, w której podczas pobytu w Zakładzie Karnym w P. przebywał powód.

Okoliczność rzekomego „zapowietrzenia” grzejników – również nie znalazła potwierdzenia. Wręcz przeciwnie – zgodnie z zeznaniami świadka P., grzejniki działały prawidłowo, utrzymując właściwą temperaturę pomieszczeń, w okresie zimowym, nawet przy zdarzających się nieszczelnościach okien.

Tym samym, nawet pomimo zaistnienia uchybień w zakresie ich szczelności – osadzonym była zapewniona właściwa temperatura, stosownie do panujących na zewnątrz warunków atmosferycznych. W związku z czym – trudno mówić, o jakimkolwiek uchybieniu w tym zakresie.

Co do barku intymności, podczas odbywania kąpieli, należy zauważyć, że panujące w pozwanym zakładzie karnym warunki, nakazujące odbywanie kąpieli o ściśle określonej porze i w ściśle określonym przedziale czasu, w towarzystwie innych współosadzonych spowodowane są w głównej mierze wymogami bezpieczeństwa (co jest uzasadnione, zważywszy na charakter placówki), ale także – co warto podkreślić - ograniczonymi możliwościami technicznymi i finansowymi więziennictwa.

Dlatego też wdrożone rozwiązania, przystosowane pod istniejące w zakładzie karnym ograniczenia techniczne nie mogą, w ocenie Sądu stanowić zachowań naruszających godność osobistą powoda. Okoliczność wykonywania czynności higienicznych w określonych warunkach, wiąże się immanentnie z faktem przebywania powoda w okolicznościach izolacji penitencjarnej, która niewątpliwie, z uwagi na cel tegoż specyficznego, przymusowego odosobnienia, musi odbiegać od norm obowiązujących w warunkach życia ludzi pozostających na wolności.

Zarzut złego oświetlenia cel, również nie znalazł uzasadnienia. Zgodnie z art. 110 k.k.w, o którym była mowa na wcześniejszym etapie wyводу, cela mieszkalna winna być wyposażona w oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Zgodnie z zebrany materiał dowodowy – cele Zakładu Karnego w P. są wyposażone w oświetlenie jarzeniowe. Powód nie udowodnił okoliczności, stosownie do której obecność takiego oświetlenia, mogłaby stwarzać dla niego jakikolwiek dyskomfort, bądź poważny uszczerbek - pomimo przysługujących mu – jako stronie procesu – instrumentów prawnych.

Sąd uznał za nieuzasadnione zarzuty skierowane wobec pozwanego zakładu karnego, a dotyczące niemożności suszenia prania na sznurach w celach, w sytuacji gdy ograniczenie to było podyktowane względami bezpieczeństwa, zaś do dyspozycji osadzonych pozostawało wyznaczone miejsce do suszenia ubrań. Nadto ubrania można było suszyć także w innych – dozwolonych miejscach (np. na oparciach łóżka).

Potwierdzenia nie znalazł również kolejny zarzut stawiany pozwanemu, dotyczący złej jakości świadczonej w placówce pomocy medycznej. Nie można mieć wątpliwości, że realizacja spoczywających na Administracji Zakładu Karnego obowiązków w zakresie opieki medycznej nad osobami pozbawionymi wolności należy do działań władczych i mieści się w pojęciu wykonywania zadań z zakresu władzy publicznej zawartym w dyspozycji art. 417 § 1 k.c. Ocena, czy obowiązki te zostały zrealizowane, winna być dokonana z uwzględnieniem uprawnień skazanego, szczegółowo uregulowanych w art. 115 § 1 – 8 k.k.w. oraz przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i Ministra Zdrowia z dnia 10 września 2003r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu współdziałania zakładów opieki zdrowotnej ze służbą zdrowia w zakładach karnych i aresztach śledczych w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności (Dz.U. Nr 171, poz. 1665) i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności z dnia 31 października 2003 r. (Dz.U. Nr 204, poz. 1985).

Zgodnie z przepisem art. 115 § 1 k.k.w., w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2003 r. skazanemu zapewnia się bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne.

W przepisie art. 115 § 4 k.k.w. wskazano, że świadczenia zdrowotne udzielane są skazanym przede wszystkim przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności. Natomiast pozawięzienne zakłady opieki zdrowotnej współdziałają ze służbą zdrowia w zakładach karnych w zapewnieniu skazanym świadczeń zdrowotnych, gdy konieczne jest m.in. natychmiastowe udzielenie świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia skazanego, czy też przeprowadzenie specjalistycznych badań, leczenia lub rehabilitacji skazanego (art. 115 § 5 k.k.w.).

Pozwany zakwestionował stanowisko powoda co do uchybień w funkcjonowaniu zakładu karnego w zakresie udzielanej osadzonym opieki medycznej. Dochodząc zatem swojego roszczenia, powód z mocy art. 6 k.c. zobowiązany był do udowodnienia faktów, z których roszczenie to wywodzi. Powód dowodów takich nie przedstawił. Powód nie wskazał, na czym konkretnie miały polegać uchybienia co do jakości udzielanej mu pomocy medycznej, wskazał jedynie na trudności w zakresie możliwości uzyskania pomocy.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że powód w czasie osadzenia korzystał z konsultacji lekarskiej, w tym lekarzy specjalistów – chirurga, stomatologa, neurologa i pulmonologa. Był również konsultowany psychiatrycznie. Zalecono mu rehabilitację. O nieprawidłowościach nie może świadczyć również złożona do akt sprawy dokumentacja medyczna, która dotyczy dolegliwości zdiagnozowanych w 2015 r., a więc przeszło rok po opuszczeniu przez M. M. Zakładu Karnego w P.. Zresztą sam powód nie wykazał związku pomiędzy stwierdzonymi dolegliwościami, a niedopełnieniem przez jednostkę staranności w zakresie zapewnienia osadzonym pomocy medycznej.

Na marginesie jedynie zauważyć należy, że czas oczekiwania na wizytę u lekarza pierwszego kontaktu w warunkach wolnościowych zbliżony jest do czasu oczekiwania pacjentów pozbawionych wolności, a w przypadku konsultacji specjalistycznych osadzeni oczekują na wizytę znacznie krócej niż ma to normalnie miejsce w publicznych zakładach opieki zdrowotnej.

Nadto, w uzasadnieniu pozwu, powód powołał się na brak zajęć kulturalno – oświatowych oraz świetlicy. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje jednoznacznie, że w Zakładzie Karnym w P. świetlica jednak była. Odbywały się na niej co prawda głównie spotkania, związane z wykonywaniem kultu religijnego, nie mniej jednak – zachodziła również możliwość wykonywania innej aktywności – jak chociażby gra w ping-ponga.

Trudno uznać również za udowodnione zarzuty skierowane wobec otrzymywania przez powoda zbyt małej ilości środków higieny osobistej. Przydział środków czystości i środków higieny osobistej pozostawał w zgodności z przepisami powoływanego już wcześniej Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku, w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, co pozwany wykazał, składając stosowane dokumenty na tę okoliczność. Należy przy tym zauważyć, że okoliczność braku podpisu powoda – na dokumentach potwierdzających pobranie środków czystości i higieny, nie przesądza o okoliczności ich nieotrzymywania – zważywszy, że były one przedzielane oddziałom, a nie poszczególnym celom.

Zarzut lekceważącego traktowania powoda, przez administrację pozwanej placówki również nie znajduje uzasadnienia. Powód nie wskazał konkretnych okoliczności świadczących o nagannym zachowaniu personelu zakładu karnego. Należy mieć na uwadze, że szczególny charakter placówki i wiążące się z tym wymogi bezpieczeństwa, uzasadniają ze strony pracowników służby więziennej podejmowania względem osadzonych czynności kontrolnych, również w formach wskazanych przez powoda. Mając na względzie realia i warunki panujące w jednostkach penitencjarnych, w tym dość dużą liczbę osadzonych – trudno wymagać od funkcjonariuszy wykonywania inspekcji w sposób „nieodczuwalny” dla osadzonego i nieingerujący nadto w czynności codziennego funkcjonowania. Zresztą, tutaj podobnie, jak w przypadku innych uchybień – powód w żaden sposób nie wykazał, ażeby czynności podejmowane w ramach kontroli, w sposób negatywny odbiły się na jego stanie psychicznym oraz stanie zdrowia.

Trudno mówić również o nagannym zachowaniu personelu, w sytuacji, gdy pęknięta szyba, w celi powoda - została w rezultacie wymieniona na wolną od wad. Okoliczność oczekiwania na wymianę przez okres trzech tygodni, w świetle zakresu uszkodzenia i wiążącej się z tego tytułu dolegliwości, jak również przy uwzględnieniu realiów panujących w jednostkach penitencjarnych, nie została przez Sąd uznana za rażąco krzywdzącą.

Sąd uznał, że postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie, nie wykazało aby przebywanie w pozwanym zakładzie karnym, w warunkach bytowych wyznaczonych okolicznościami towarzyszącymi izolacji penitencjarnej, wywołało u powoda negatywne skutki psychiczne, zdrowotne bądź fizyczne powodujące poczucie krzywdy, innej niż wynikająca z samego faktu pozbawienia wolności i związanej z tym izolacji od świata zewnętrznego, ograniczenia swobody i wolnej woli decydowania o samym sobie. W warunkach pozbawienia wolności standard ochrony niektórych dóbr osobistych musi ulec pewnemu obniżeniu. Różnego rodzaju ograniczenia i niedogodności, na które skarży się powód zgodnie z wynikami przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego – mieściły, w nakreślonych przez ustawodawcę ramach dozwolonego działania władzy publicznej, nie powodując uszczerbku w dobrach osobistych powoda.

Reasumując stwierdzić należy, że ustalone przez Sąd fakty nie dają podstaw do przypisania pozwanemu naruszenia dóbr osobistych powoda. Samo niezadowolenie powoda ze standardów pomieszczeń mieszkalnych nie daje jeszcze podstaw do przyjęcia istnienia uchybień w funkcjonowaniu zakładu karnego. Nie można oczekiwać, iż miejsca, w których przebywają osoby pozbawione wolności, będą odpowiadały standardom hoteli czy innych zakładów prowadzących działalność komercyjną. Należy też dodać, że za stan techniczny cel oraz jakość wyposażenia w pierwszej kolejności odpowiedzialni są sami osadzeni, którzy nie tylko nie dbają o wyposażenie i stan techniczny pomieszczeń mieszkalnych, ale wręcz je dewastują.

Odwołując się z kolei do orzecznictwa Sądu Najwyższego, wskazać należy iż osoba osadzona musi liczyć się z ograniczeniami i dolegliwościami wynikającymi z wykonywania kary pozbawienia wolności (por. wyrok SN z 02.10.2007r., II CSK 269/07, opubl. Monitor Prawniczy, rok 2007, Nr 21, str. 1172).

W ocenie Sądu warunki w celi, aczkolwiek skromne, nie były niegodziwe. Także pozostałe dolegliwości, jakich doznawał powód w Zakładzie Karnym w P., nie naruszały jego godności.

W tym miejscu należy dodatkowo wskazać, że przy ocenie przestrzegania przez pozwanego minimalnych norm w zakresie standardów wykonywania kary pozbawienia wolności i ewentualnego naruszenia dóbr osobistych osadzonych nie można abstrahować od realnej sytuacji i kondycji finansowej Państwa, ogólnej sytuacji gospodarczej, w tym poziomie życia ogółu obywateli - także tych, którzy nie mają zapewnionego minimum socjalnego nie będąc izolowani penitencjarnie.

W tym stanie rzeczy uznać należało, iż brak jest podstaw do uwzględnienia żądania pozwu i orzec o oddaleniu powództwa w całości.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego. Zgodnie z brzmieniem powołanego przepisu, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

W odniesieniu do zasady słuszności zawartej w art. 102 k.p.c. określone zostały przesłanki, których zaistnienie warunkuje możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążania jej w ogóle tymi kosztami. Obejmują one wystąpienie w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, które powodują, że zasądzenie kosztów na rzecz wygrywającego przeciwnika w całości, a nawet w części, byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013 r., I CZ 183/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 131/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2013 r., II CZ 154/12). Podkreślić przy tym należy, że wskazany przepis nie precyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając w tym zakresie, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi orzekającemu swobodę oceny (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013 r., IV CZ 61/13).

Dokonując rozstrzygnięcia w zakresie obowiązku zwrotu kosztów procesu, Sąd wziął pod uwagę dwa aspekty: sytuację majątkowo - życiową powoda oraz charakter wysuniętego żądania, w tym okoliczność, że wytaczając powództwo, M. M. był subiektywnie przekonany o słuszności dochodzonego przez siebie roszczenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd w oparciu o art. 102 k.p.c. nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony pozwanej.

W toku procesu, w związku ze zwolnieniem powoda od kosztów sądowych w całości (postanowienie z dnia 8.07.2014 r., k. 35), powstały nieuiszczone koszty sądowe. Obowiązkiem ich poniesienia, stosownie do dyspozycji art. 113 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 z późniejszymi zmianami) należało obciążyć powoda, jako stronę przegrywającą proces.

Jednakże, na podstawie art. 113 ust 4 u.k.s.c., Sąd, mając na względzie okoliczności które przesądziły o nieobciążaniu powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu, uznał, że zachodzą uzasadnione podstawy do odstąpienia od obciążania powoda nieuiszczonymi kosztami procesu w oparciu o art. 102 k.p.c., a tym samym nie obciążył M. M. obowiązkiem ich zwrotu.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda, który udzielił pomocy prawnej z urzędu (postanowieniem z dnia 8.07.2014 r., /k. 35/, ustanowiono powodowi pełnomocnika z urzędu), Sąd ustalił w oparciu o przepis § 11 pkt 25 oraz § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.), polecając wypłacić je z Kasy Sądu Okręgowego w Łodzi.

Zgodnie z treścią § 19 w/w Rozporządzenia koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obok opłaty, o której była mowa powyżej obejmują również niezbędne, udokumentowane wydatki adwokata. Zgodnie zaś z ukształtowaną linią orzecniczą Sądu Najwyższego (por. postanowienie z dnia 20.04.2011r., I Cz 22/11, z dnia 18.07.2012 r., III CZP 33/12 oraz z dnia 30.01.2013 r., V CZ 82/12) wydatki pełnomocnika obejmują również koszty dojazdu do sądu, w którym sprawa się toczy.

Co do zasady, udział profesjonalnego pełnomocnika w czynnościach procesowych, w tym w rozprawie, jest podejmowany dla celowego dochodzenia praw i celowej obrony reprezentowanej strony. Jeśli więc z tego tytułu powstają koszty związane z dojazdem pełnomocnika do sądu, to z tego już zasadniczego względu są to koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

W niniejszej sprawie, z uwagi na konieczność przesłuchania w ramach pomocy prawnej zgłoszonych przez powoda świadków, substytut pełnomocnika z urzędu uczestniczył w czynnościach przed Sądem Rejonowym w Płocku i K., przy czym obecność na rozprawie w P. była spowodowana okolicznością niepoinformowania pełnomocnika z urzędu o uwzględnieniu przez Sąd wniosku o wyznaczenie właściwego miejscowo pełnomocnika z urzędu do przeprowadzenia tejże czynności.

Mając na uwadze okoliczność, że powód jest pozbawiony wolności, Sąd uznał, że udział pełnomocnika w przesłuchaniu świadków był konieczny i uzasadniony, zaś wniosek o zwrot wydatków w związku z jego udziałem w czynnościach – także przed Sądem Rejonowym w Płocku – za uzasadniony okolicznościami sprawy.

Sąd uznał, że do ustalenia uzasadnionych wydatków (kosztów przejazdu pełnomocnika strony samochodem osobowym), zasadnym jest posłużenie się tzw. kilometrówką, tj. dokonaniem wyliczeń na podstawie właściwych przepisów mających zastosowanie do rozliczeń kosztów podróży służbowych własnym pojazdem przez pracowników. Istota tych przepisów polega bowiem na określeniu pewnych zryczałtowanych kosztów przejazdu samochodem przy uwzględnieniu aktualnych cen rynkowych paliw i kosztów eksploatacji pojazdu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., IV CZ 77/12, LEX nr 1288753).

Sąd Okręgowy w oparciu o przedłożony przez pełnomocnika z urzędu powoda spis kosztów - uznał, że uprawnionym jest zasądzenie od na jego rzecz z funduszy Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 455,52 zł tytułem zwrotu kosztów przejazdu .

Jak wynika bowiem z przedłożonego przez adwokata spisu, koszt przejazdu pełnomocnika samochodem osobowym na dwie rozprawy, które odbyły się w dniach: 22 i 26 października 2015 r., i z powrotem według stawki 0,8358 zł za kilometr przebiegu pojazdu określonej w § 2 pkt 1 lit. B rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271 ze zm.) wyniósł 189,73 zł w obie strony (do P.), oraz 265,79 zł (do K.), co ostatecznie generuje kwotę 455,52 zł.